

Баранник Л. Б.

*д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
оподаткування та соціального забезпечення*

Тараненко В. Є.

*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
оподаткування та соціального забезпечення*

Університет митної справи та фінансів,

м. Дніпро, Україна

Інноваційний розвиток економіки в умовах реформування податкової системи України

Створення інноваційної моделі розвитку економіки будь-якої країни є пріоритетним завданням кожної держави, яка має за мету її прогресивний розвиток. Це особливо актуально для нашої країни, яка здійснює трансформаційні перетворення у напрямку наближення національної економіки до соціально орієнтованої моделі європейського зразка. Геополітична ситуація навколо України та необхідність технологічного прориву вимагають нових підходів до державного регулювання, зокрема в сфері підтримки й стимулювання підприємств щодо нововведень в усіх секторах економіки. Нині наша країна суттєво відстає в інноваційному плані навіть від тих країн, які наприкінці 90-х рр. були далеко позаду України. Якщо глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index), згідно з даними агентства Bloomberg, у 2017 р. дорівнює 37,6 й Україна посідає 50 місце серед 127 країн світу (піднявшись з 56 місця на 6 сходинок), то за даними Гамбурзького інституту світової економіки, за індексом інвестиційної привабливості (43,15), Україна посідає 130 місце серед 174 країн, втративши за рік 41 пункт [1; 2]. Наразі велику увагу приділяють питанням реалізації потенційних можливостей податкової політики, проводиться реформа податкової системи, змінюються принципи оподаткування в бік застосування міжнародних норм і стандартів.

В арсеналі державних методів впливу на інноваційний розвиток вагоме місце належить дискреційній податковій політиці. «За допомогою дискреційної податкової політики держава прагне створити стимули до підприємницької активності, зростання заощаджень населення, що має привести до збільшення обсягів інвестицій і забезпечити стабільність економічного зростання» [3, с.48]. Така політика спрямована на застосування спеціальних заходів податкового характеру, стимулюючих суб'єктів господарювання до активної інноваційної діяльності. Інструментами податкового стимулювання інноваційної діяльності є податкові знижки, податкові пільги, податкові канікули, податковий інвестиційний кредит та деякі інші. Разом із тим, не всі заходи можуть однаково застосовуватись. «Кожна країна має свою структуру економіки, власний історичний досвід становлення й функціонування податкової системи, реалізує специфічну бюджетну політику, що позначається на особливостях оподаткування в цій країні та її економічній динаміці» [4, с. 31].

Історичний аналіз розвитку незалежного українського податкового законодавства дозволяє стверджувати, що за останнє десятиліття в процесі податкової реформи, спостерігається розширення податкових пільг, що стимулюють інноваційний розвиток. Дане положення стосується в основному двох податків: податку на прибуток і ПДВ. Розділ IV Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV регламентує порядок та умови фінансової підтримки суб'єктів інноваційної діяльності, які за змістом відповідають тим, що прийняті більшістю розвинених країн [5]. А розділ V цього Закону про особливості в оподаткуванні та митному регулюванні інноваційної діяльності незрозуміло чому виключено. Незважаючи на суттєве методологічне обґрунтування інноваційної моделі економічного розвитку в Україні, ситуація в цій сфері залишається незадовільною.

Зарубіжний досвід свідчить про активне залучення податкового кредиту та податкової знижки. Ці два інструменти дають синергетичний ефект і вагоміші, ніж нераціональне використання податкових пільг в цілому.

Найпоширенішими спеціальними режимами оподаткування інноваційної діяльності є технопарки. Залежно від їх специфіки застосовуються різні комбінації з наведених пільг одночасно з використанням регулюючих механізмів непрямого оподаткування (ПДВ і мита). Усі податкові пільги інноваційної спрямованості можна розподілити на прямі (безпосередньо спрямовані на стимулювання інноваційної активності) та непрямі (на інші цілі, наприклад, на залучення інвестицій, створення нових робочих місць тощо), при застосуванні яких стимулювання інновацій виступає одним із можливих додаткових ефектів.

Отже, Україні необхідно, по-перше, зосередити зусилля на створенні конкурентного сектора, пов'язаного з розвитком проривних технологій вищих технологічних укладів, формуючи для цього технологічну базу; по-друге, на розширенні варіантів стимулювання виробників щодо інноваційної діяльності через різні податкові важелі. Нова індустріалізація - це найважливіший і невід'ємний етап переходу вітчизняної економіки до інноваційної моделі розвитку.

Список використаних джерел:

1. Explore the Interactive Database of the GII 2017 Indicators [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
2. BDO IBC Overall ranking [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index>
3. Мельникова Н. П. Возможности налоговой политики государства по стимулированию инновационного развития экономики / Н. П. Мельникова, М. Р. Пинская // Финансы и кредит. – 2010. – № 43(427). – С. 48-52.
4. Баранник Л. Б. Фіскальні інструменти стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств / Л. Б. Баранник, В. В. Даценко // Науковий погляд: економіка та управління. – 2017 – № 1 (57). – С. 29-39.
5. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 04.07.2002 № 40-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.